

नगरस्तरीय वार्षिक परीक्षा २०७४

आधारभूत तह (कक्षा: ८)

विषय: नेपाली

उत्तर कुञ्जिका (सैद्धान्तिक)

१. दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा ०.५ अङ्कका दरले अङ्क प्रदान गर्ने /
ज्यामी - ज्यालामा काम गर्ने मजदुर
बिरलै - कहिलेकाहीं
टेलिस्कोप - दूरदर्शन यन्त्र
कुप्रथा - नराम्रो चलन
अकिञ्चन - गरिब
जासुस - गुप्तचर
२. शब्द भण्डार
कोष्ठकमा दिइएका शब्दहरूमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाउँ भरी पुरा गरिएको वाक्यलाई ०.५ अङ्कका दरले अङ्क प्रदान गर्ने /
- क. 'अमृत' को पर्यायवाची शब्द पीयूष हो /
ख. 'सङ्कीर्ण' शब्दको विपरीतार्थी शब्द उदार हो /
ग. 'वर' अनेकार्थी शब्द हो /
घ. 'अन्न' को समावेश्य शब्द मकै हो /
ङ. 'नयन' को पर्यायवाची शब्द आँखा हो /
च. 'बाँस' अनेकार्थी शब्द होइन /
३. वाक्यमा प्रयोग :
अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग भएकोमा र वाक्यको बनोट पनि शुद्ध भए एक वाक्यका लागि एक अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्ने /
वाक्यको स्तर, भाषिक/ व्याकरणिक अशुद्धि भए परीक्षकले सोहीअनुसार अङ्कको प्रयोग गर्ने /
४. शुद्धीकरण
क. प्रति अशुद्धि सच्चाएवापत ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने /
गुरुले भन्नुभयो, "पानी जीवनदायिनी स्रोत भएकाले यसलाई प्रदूषण हुनबाट रोक्नुपर्छ /"
ख. दिइएका समूहमध्येका प्रति शुद्ध शब्दका लागि ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने /
अ. विविध आ. सञ्चय इ. पञ्चशील ई. जातीय
५. पदवर्ग/ शब्दवर्ग

- शब्दवर्गको सही पहिचान गरी लेखेमा हरेक सही शब्दको ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्ने /
आहा - विस्मयादिबोधक
असल - विशेषण
त - निपात
गर्छन - क्रियापद
अनि - संयोजक
प्रति - नामयोगी
६. कारक र विभक्ति
रेखाङ्कित पदहरूको सही कारक पहिचान गरी नाम समेत लेखेमा ०.५ अङ्कका दरले १ अङ्क प्रदान गर्ने /
कृष्ण - कर्ता कारक, झोला - अधिकरण कारक
७. काल, पक्ष र भाव
कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले खाली ठाउँ भरी वाक्य पुरा गरिएका शुद्ध रूपलाई ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्ने /
- क. दमन नेपालगन्ज पुगेको छ / (पूर्ण वर्तमान)
ख. आमाले खानेकुरा पकाउनु भएछ / (अज्ञात भूत)
ग. सन्तोष भान्जाले जागिर पाऊन् / (इच्छार्थक)
घ. राम भोलि पोखरा जाला / (सम्भावनार्थ)
ङ. नेपाली खेलाडीले खेल जित्नेछ / (सामान्य भविष्यत्)
च. हामी मेला हेर्न टुँडिखेल जान्थ्यौं / (अभ्यस्त भूत)
८. वाक्य परिवर्तन
कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएको शुद्ध रूपलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्ने /
- क. फुपाजु पोहोर साल हाम्रो घरमा आउनुभएको थियो / (पुलिङ्ग)
ख. म नेपाली व्याकरणको परीक्षा दिन्छ / (एक वचन)
ग. मनिषाले कविता लेखिन / (अकरण)
घ. केटाहरूद्वारा खुब खेलिन्छ / (कर्मवाच्य)
९. वाक्य रचना (वर्णन)
दिइएको कालमा परिवर्तन गरी वर्णन गरिएका चार वटा शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्ने / वर्ण विन्याससँग सम्बन्धित अशुद्धि भए भाषिक शुद्धता विचार गरी अङ्क प्रदान गर्ने /
नमूना

सानो छँदा म निकै अनुशासित रहेछु / मैले सानोमा निकै राम्रो पढेछु / कक्षा ६ बाट सातमा आउँदा कक्षामा उत्कृष्ट भएछु / सबैको स्याबासी र माया पाउँदा मेरो बाल्यकाल खुसीयालीपूर्ण वातावरणमा बितेछ /

१०. बोध प्रश्नोत्तर

दिइएको गद्यांशमा निहित भावना र परिधिमा रही दिइएका शुद्ध, स्पष्ट, सरल र छोटो (एक वा दुई वाक्य) उत्तरलाई १ अङ्कका दरले जम्मा ५ अङ्क प्रदान गर्ने / सामान्य अशुद्धि भएका भाषिक शुद्धता विचार गरी अङ्क प्रदान गर्ने /

११. बुँदा टिपोट र सारांश

दिइएको गद्यांशको मुख्य कुरा समेटेटी टिपोट गरिएका चार ओटा बुँदाका लागि ०.५ अङ्कका दरले र मूल भाव समेटेटी एक तृतीयांश हुने गरी सारांश लेखेमा भाषिक शुद्धता विचार गरी अङ्क प्रदान गर्ने /

१२. कथा / जीवनी वा वादविवाद / संवाद/ चिठी लेखन

अ. कथा लेखनको मूल्याङ्कन निम्न आधारमा गर्ने :

- विषयवस्तुको संयोजन, मौलिकता, शीर्षक ----- १.५
- वाक्य गठन र प्रस्तुतीकरण ----- २
- भाषिक शुद्धता (वर्ण विन्यास, वाक्य गठन चिन्ह प्रयोग, पद सङ्गति) ----- ०.५

आ. चिठी लेखनको मूल्याङ्कन निम्न आधारमा गर्ने :

- प्रस्तुति (संबोधन, अभिवादन, मिति, नाम, ठेगाना, समापन र खामको नमूना) ----- १
- सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजक र पुस्त्याई ----- १.५
- भाषा, शैली र मौलिकता ----- १
- भाषिक शुद्धता (वर्ण विन्यास, वाक्य गठन, चिन्ह प्रयोग, पद सङ्गति) ----- ०.५

जम्मा ४ अङ्क

१३. भाव विस्तार / व्याख्या

भाव विस्तार वा व्याख्याको मूल्याङ्कनमा निम्नलिखित कुरामा ध्यान दिने

- भावको सविस्तार वर्णन वा व्याख्या (विषयवस्तु र प्रस्तुति) ----- २
- शैली र मौलिकता ----- १.५
- भाषिक शुद्धता ----- ०.५

जम्मा ४ अङ्क

क. सप र श्रम (कविता)

क्षेत्रप्रताप अधिकारी

- देशप्रेमी भावले ओतप्रोत भएर लेखिएको कविता

- स्वार्थको पट्टी खोलेर परिवर्तनशील समयसँगै चलनुपर्ने /

- परम्परागत सोच विचारले देश विकास नहुने

- वर्तमान समयमा सारङ्गीको धुनमा परिवर्तन ल्याई समाजमा चेतना छर्नुपर्ने

- व्यक्तिगत स्वार्थ त्यागेर राष्ट्रिय स्वार्थको लागि पाइला चालनुपर्ने भाव

ख. सिंह र स्यालको कथा (कथा)

- मानिस प्राणीहरूमध्ये ज्ञान, बुद्धि र विवेकले भरिएको सर्वश्रेष्ठ प्राणी

- मानव जीवनमा अप्रत्यासित रूपमा अपठ्यारा परिस्थितिहरू आइपर्ने

- पारिवारिक उत्तरदायित्व बोकेको मानिस सधैं सचेत हुनुपर्ने

- धर्म संस्कृतिले मानिसलाई अनैतिक काम गर्नबाट बचाएको

- कठिन परिस्थितिमा पनि समाज, राष्ट्र र मानवता विरोधी कार्य कहिल्यै कसैले गर्न नहुने भाव

१४. पाठगत प्रश्नोत्तर

सङ्क्षिप्त प्रश्नको उत्तरको मूल्याङ्कन गर्दा निम्नलिखित कुरामा ध्यान दिने

- विषय वस्तुको ज्ञान ----- १.५

- खँदिलो एवम् सङ्क्षिप्त प्रस्तुति (मौलिकता) ----- २

- भाषिक शुद्धता ----- ०.५

जम्मा ४ अङ्क

क. आह्वान (कविता)

जीवनाथ धमला

- नेपाली समाजको सामाजिक आर्थिक पक्षको यथार्थ चित्रण

- आधारभूत आवश्यकता पुरा गर्न विदेश जानुपर्ने वाध्यता

- अशिक्षा, चेतनाको अभाव, पछ्यौटेपनको कारण अधिकांश नेपालीहरू गरिबीको रेखामुनि रहेका

- वर्षायाममा जुटेबिर्खे, सानीहरूले नाङ्गेभुतुङ्गै भिज्नुपर्ने बाध्यताको अन्त्य हुनुपर्ने /

- नेपालको गरिबीलाई निकै मार्मिक, दयनीय रूपमा प्रस्तुत गरिएको

ख. 'हामी एउटै हौं' (एकाङ्की)

- हिमाल राष्ट्रका जिउँदा र स्वतन्त्र नेपाली नागरिक

- देशभक्त तथा सच्चा राष्ट्रभक्त

- नेपाल राष्ट्रको सीमा रक्षामा तैनाथ प्रहरी

- बुद्धको जस्तो शान्त स्वभाव, आदर्श विचार, भृकुटी जस्तै उदार भावना नेपालीमा रहेको

- विश्वका असङ्ख्य मानवमध्ये हामी नेपाली एक हौं भनेर चिनाएको

ग. प्रकृति र वातावरण (प्रबन्ध)

- मानिस प्रकृतिको सर्वश्रेष्ठ प्राणी र प्रयोगकर्ता
- अविवेकी तरिकाले प्राकृतिक स्रोतको प्रयोग गर्दा वातावरण प्रतिकूल बन्ने /
- भूक्षय, बाढी, पहिरो, अतिवृष्टि, अनावृष्टि हुनु
- पारिस्थितिक प्रणालीमा विसङ्गति देखा पर्नु
- ओजोन तह पातलिनु, वनस्पति र जीव लोप हुनु, अम्ल वर्षा हुनु

१५. तार्किक शिल्प

यस प्रश्नको मूल्याङ्कनका लागि निम्न कुराहरूमा ध्यान दिने

- विषयवस्तुको बोध ----- १
- प्रस्तुतीकरण ----- १
- सिर्जनात्मकता / कल्पनाशीलता / तार्किकता ----- १.५
- भाषिक शुद्धता ----- ०.५

जम्मा ४ अङ्क

१६. विवेचनात्मक प्रश्न

विवेचनात्मक प्रश्नको मूल्याङ्कनका लागि निम्न कुराहरूमा ध्यान दिने

- विषयवस्तुको ज्ञान ----- २.५
- शैली र मौलिकता ----- २
- भाषिक शुद्धता ----- १

जम्मा ८ अङ्क

क. 'एउटा घटना' (कथा)

शान्तदास मानन्धर

- सैद्धान्तिक ज्ञानमा भन्दा व्यावहारिक ज्ञानमा रुचि
- एउटै समय तालिकाअनुसार उहिका उही विषय वस्तु पढ्न नरुचाउने बाल मनोविज्ञानको विश्लेषण
- पढाइको साथै अतिरिक्त क्रियाकलापमा बढी सहभागी हुन चाहने
- रोचक शैलीमा मनोरञ्जनात्मक तरिकाले पढ्न खोज्ने
- परम्परागत शिक्षण प्रणालीलाई परिवर्तन गर्नुपर्ने धारणा
- तन, मन लगाएर खेल खेल्दा सफलता पाइने
- खेलाइको माध्यमबाट शिक्षण कार्य सञ्चालन गरे प्रगति हुने बाल मनोविज्ञानको चित्रण

ख. भूगोलविद् हर्क गुरुङ (जीवनी)

- नेपाल भौगोलिक र प्राकृतिक दृष्टिले निकै सम्पन्न
- नेपालमा पाइने बहुमूल्य जडीबुटी बेचेर देशको अर्थतन्त्र बलियो बनाउनुपर्ने विचार

- दुर्गम क्षेत्रको विकास गरेर मात्र सुगम क्षेत्रको विकास हुने धारणा
- 'फेसेज अफ नेपाल' नामक पुस्तक लेखी नेपाली जनजातिलाई विश्वमा चिनाएका
- पद, प्रतिष्ठा र पैसाको मोहप्रति स्वाभिमान नगुमाएका
- राष्ट्रको उन्नति र प्रगतिको लागि निर्भिकताका साथ स्पष्टवादी र इमान्दार भएका
- शिक्षा, स्वास्थ्यको क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान दिएका
- योजना आयोगको उपाध्यक्ष हुँदा देश विकासको लागि महत्त्वपूर्ण विचार राखेका

१७. निबन्ध लेखन

निबन्धको मूल्याङ्कन गर्दा निम्नलिखित कुराहरूमा ध्यान दिने

- परिचय ----- १
- विषयवस्तुको ज्ञान ----- २
- प्रस्तुतीकरण, संयोजन र क्रमबद्धता ----- २
- मौलिकता र निष्कर्ष ----- २
- भाषिक शुद्धता ----- १

जम्मा ८ अङ्क

समाप्त

क.